

Aleksandra Szurlej, Grzegorz Kopij

JESIENNE MIGRACJE PTAKÓW WODNO-BŁOTNYCH NA ZBIORNIKU WODNYM „KOMORÓW” W KOMOROWIE KOŁO ŚWIDNICY

Autumn migration of water birds at the „Komorów” reservoir in Komorów near Świdnica

Wstęp

Badania nad jesiennymi wędrówkami ptaków wodno-błotnych w przeważającej mierze obejmują większe zbiorniki wodne i kompleksy stawów. Na terenie Dolnego Śląska miejscem szczególnie ważnym dla jesiennych migracji ptaków są między innymi Zbiornik Mietkowski i Zbiornik Otmuchowski. Ważnymi dla jesiennych migracji ptaków punktami są również mniejsze zbiorniki wodne, np. Zbiornik Witoszówka w Świdnicy i Zbiornik „Komorów” w Komorowie.

Celem niniejszego opracowania jest przedstawienie informacji o ptakach spotykanych podczas jesiennych migracji na zbiorniku wodnym „Komorów”. Nieliczne informacje o ptakach występujących na tym terenie można znaleźć w ogólnych opracowaniach faunistycznych (Dyrcz et al. 1991, Tomiałojć i Stawarczyk et al. 2003). Praca ta stanowi przyczynek do poznania jesiennych migracji ptaków na terenie Dolnego Śląska.

Teren i metody

Zbiornik „Komorów” zlokalizowany jest na potoku Milikówka w Komorowie (gm. Świdnica, woj. dolnośląskie). Jego powierzchnia wynosi 22,85 ha. Północną, wschodnią i południowo-wschodnią stronę zbiornika opasają żelbetonowe ekrany. Strona południowa i zachodnia to piaszczyste plaże szerokości ok. 10-15 m, częściowo zakrzewione wierzwą i trawami. Brak roślinności wynurzonej. Stan wody w zbiorniku w badanym okresie był niestabilny, z wyraźną tendencją do spadku. Wraz z obniżaniem się poziomu wody odsłaniane były piaszczyste i muliste łachy, na których można było obserwować żerujące ptaki. W wodach zbiornika stwierdzono występowanie szczeżui wielkiej *Anodonta cygnea* i skójkii malarskiej *Unio pictorum*. Zbiornik użytkowany jest przez wędkarzy. Wokół zbiornika rosną wierzby, topole i brzozy. Najbliższe sąsiedztwo stanowią pola uprawne, obsiane tego roku rzepakiem, kukurydzą i oziminą.

Obserwacje prowadzone były od drugiej dekady sierpnia do drugiej dekady grudnia 2005 roku. Zbiornik kontrolowany był raz w tygodniu, co dało łącznie 16 kontroli w badanym okresie. Każdorazowo obserwacje prowadzone były tuż po wschodzie słońca. Liczone były wszystkie ptaki wodno-błotne przebywające na zbiorniku i w jego pobliżu. Podczas obserwacji posługiwano się lornetką 7x50 i lunetą 20-50x50.

Tab. 1. Łączna liczba obserwowanych ptaków, maksymalna liczba ptaków przypadająca na szczyt przelotu, średnia, odchylenie standardowe, procentowy udział poszczególnych gatunków oraz daty najwcześniejszych i najpóźniejszych obserwacji ptaków.

Tab. 1. Total number of birds observed, maximal number of birds of particular species, average number, standard deviation, dates of first and last observations and dates of top migration.

Gatunek	Łącznie	Max liczba osobników	Średnia	Odchylenie standardowe	% udział	Pierwsza obserwacja	Ostatnia obserwacja	Szczyt przelotu
Krzyżówka <i>Anas platyrhynchos</i>	657	160	65,7	142,7	48,8	-	-	19.11
Śmieszka <i>Larus ridibundus</i>	242	31	18,6	41,9	18,1	30.08.05	03.12.05	15.10
Perkoz dwuczuby <i>Podiceps cristatus</i>	153	36	15,3	25,1	11,5	20.08.05	11.11.05	09.10
Łyska <i>Fulica atra</i>	132	29	13,2	24,9	9,9	20.08.05	11.11.05	09.10
Mewa pospolita <i>Larus canus</i>	47	24	15,6	12,1	3,5	20.08.05	03.12.05	20.08
Gęś zbożowa <i>Anser fabalis</i>	28	26	9,3	18,9	2,1	02.10.05	05.10.05	05.10
Czapla siwa <i>Ardea cinerea</i>	28	11	3,1	11,2	2,1	20.08.05	19.11.05	20.08
Krakwa <i>Anas strepera</i>	17	12	5,6	7,9	1,2	20.08.05	09.10.05	20.08
Rybitwa zwyczajna <i>Sterna hirundo</i>	11	8	5,5	3,6	0,8	22.09.05	15.10.05	15.10
Czajka <i>Vanellus vanellus</i>	7	7	7	-	0,5	1 obserwacja: 02.10.05		
Błotniak stawowy <i>Circus aeruginosus</i>	5	4	2,5	2,2	0,4	02.10.05	26.11.05	26.11
Biegus zmienny <i>Calidris alpina</i>	3	3	3	-	0,2	1 obserwacja: 02.10.05		
Batalion <i>Philomachus pugnax</i>	2	1	1	-	0,1	2 obserwacje: 20.08, 15.09.05		
Rybitwa białoskrzydła <i>Chlidonias leucopterus</i>	1	1	1	-	0,07	1 obserwacja: 22.09.05		
RAZEM	1333	-	-	-	100			

Wyniki

W badanym okresie stwierdzono 1333 ptaków wodno-błotnych należących do 14 gatunków (tab. 1), pojawiających się podczas przelotów jesiennych. Spośród tej liczby:

- 11 gatunków pojawiało się regularnie;
- 1 gatunek: błotniak stawowy *Circus aeruginosus* stwierdzono dwukrotnie;
- 3 gatunki: biegus zmienny *Calidris alpina*, batalion *Philomachus pugnax*, rybitwa białoskrzydła *Chlidonias leucopterus* obserwowane były raz.

Najliczniej reprezentowane były: krzyżówki *Anas platyrhynchos* i śmieszki *Larus ridibundus*, które obserwowane były przez cały badany okres. Najwięcej gatunków obserwowano dnia 02.10.2005. Największą liczbę ptaków – 200 – odnotowano dnia 19.11.2005. Najmniejsze stado ptaków, liczące 31 osobników, obserwowano 05.11.2005.

LITERATURA

- DYRCZ M. 1991. Ptaki Śląska - monografia faunistyczna. Uniwersytet Wrocławski, Wrocław.
- TOMIAŁOJĆ L., STAWARCZYK T. 2003. Awifauna Polski. Rozmieszczenie, liczebność i zmiany. Uniwersytet Wrocławski, Wrocław.

Summary

In autumn 2005, 14 migrating water bird species were recorded on the „Komorów” reservoir in Komorów Land. There are information about: together quantity bird witch were observed, maximum quantity bird of individual species, middle, standard deviation, dates of first and last observation and dates in witch get the top of the migration.

KEY WORDS: water birds, autumns migration, „Komorów” reservoir.

Waldemar Michałak

KILKA PRZYKŁADÓW NIETYPOWEGO USYTUOWANIA GNIAZDA PRZEZ SIERPÓWKĘ *STREPTOPELIA DECAOCTO* W LESZNIE

A few examples of untypical location of a nest by the Collared Turtle Dove *Streptopelia decaocto* in Leszno

W ostatnim czasie obserwuje się coraz częstsze zjawisko wykorzystywania przez ptaki do rozrodu konstrukcji stworzonych przez człowieka. Przykładem może być gnieźdzenie się kruka *Corvus corax* na słupach wysokiego napięcia (np. Bednorz 2000) lub sierpówki *Streptopelia decaocto* na światłach sygnalizacji ulicznej. Szczególnie w przypadku sierpówki stało się to już regułą, nie ma jednak zbyt wielu publikacji opisujących to zjawisko. Sierpówka zamieszkuje osiedla ludz-